4) Učení boha Šivy

VI. I. 29 Vasištha vypráví o době, kdy pobýval v příbytku boha Šivy.

VASIŠTHA pokračoval: Ó Rámo, jsi probuzený, dosáhl jsi poznání Já. Setrvej navždy v tomto vysokém stavu a nenech se vtáhnout do projevení světa. Kolo vzniku a zániku všech věcí se neustále otáčí na čepu, jímž jsou myšlenky a představy. Ustanou-li myšlenky a představy, zmizí s nimi i projevený svět. Chce-li někdo otáčející se kolo zastavit silou vůle, nemůže se mu to podařit, dokud nezmizí rozptýlení způsobené myšlenkami. Člověk by měl odstranit čep, kolem kterého se kolo otáčí, a použít k tomu vlastní úsilí, sílu, moudrost i zdravý rozum. Čeho nelze dosáhnout tímto způsobem, toho nelze dosáhnout ani jiným. Člověk by se měl vzdát falešné závislosti na pomoci boží, vytvořené nedospělou dětskou myslí, a měl by ovládnout svoji mysl intenzivním vlastním úsilím.

Projevený svět započala síla myšlenky Stvořitele. Svět je však falešný. Potulují se tu těla zrozená z vlastností rozličných prvků. Je třeba už konečně přestat s představou, že tělo skutečně existuje a radost a bolest jsou skutečné stavy.

Nevědomý člověk, přesvědčený o svém trápení a s tváří neustále kropenou slzami, je na tom hůře než obraz nebo socha, které jsou od zážitku utrpení oproštěny. Socha nezakouší nemoci ani smrt a je zničena jen tehdy, když ji někdo rozbije. Je-li ochraňována a dobře se s ní zachází, vydrží v dobrém stavu i velmi dlouhou dobu. Lidské tělo je oproti tomu odsouzeno k jisté smrti. Každým dnem chřadne bez ohledu na to, jak dobře je o něj postaráno, a nelze to zastavit. Socha je na tom lépe nežli tělo utvořené myšlenkami a představami. Kdo by choval ohledně lidského těla nějaké naděje?

Tělo bdělého stavu je na tom také hůře než tělo, které se nám zjevuje ve snu. Snové tělo je tvořeno krátkodobou představou, snem, a proto není vystaveno dlouhodobému utrpení. Zato tělo v bdělém stavu je výsledkem dlouhodobě opakovaných myšlenek a představ, a proto je sužováno utrpením trvajícím dlouhý čas. Ať už si o těle myslíš, že je skutečné nebo neskutečné, jisté je, že je to výsledek myšlenek a představ. Proto není třeba se kvůli němu trápit.

I když se socha rozbije, život ztracen není. I když tělo zrozené z myšlenek a představ zemře, nic se neztratí. Je to podobné, jako když člověk, který vždy na obloze viděl dva Měsíce, je ze zdvojeného vidění vyléčen a ztratí obraz druhého Měsíce. Neomezené Vědomí neumírá ani nepodléhá žádné změně.

VASIŠTHA pokračoval: Ó Rámo, člověk sedí na kolotoči a vidí, jak se celý okolní svět otáčí, a člověk točící se v kole nevědomosti vidí v pohybu svět a své tělo. Duchovní

velikán by takové nahlížení měl opustit. Tělo je výsledkem myšlenek a představ zakoušených nevědomou myslí. Svět nevědomosti není skutečný. Třebaže se zdá, že tělo funguje a dělá všechno možné, přesto zůstává neskutečné, podobně jako zůstane neskutečným had, za něhož jsme mylně považovali kus provazu. Co je vykonáno netečným objektem, to tento objekt ve skutečnosti vůbec nevykonal. Tělo nedělá nic, ačkoli se to může jevit jinak.

Netečné tělo neprožívá touhu, která by podnítila jeho činy, a neomezené Vědomí neboli Já zase žádnou touhu nemá. Proto ve skutečnosti neexistuje žádný konající, ale jen pozorující Inteligence. Tak jako se svíčka chová přirozeně jako svíčka, a tudíž na místě, kde nefouká, hoří a svítí, tak by měl člověk v každé situaci setrvat přirozeně jakožto Já. Tak jako Slunce neustále spočívá v sobě, ve vlastní přirozenosti, a přitom se zaměstnává běžnými denními záležitostmi, tak se také ty, jenž spočíváš ve svém Já, zabývej běžnými záležitostmi státu.

Vznikne-li mylná představa, že toto imaginární tělo je skutečné, pak se jako strašidlo děsící malé děti objeví skřet mysli a pocitu ega. Falešná mysl neboli falešný pocit ega má potom tak silný hlas, že se nechá zastrašit i moudrý člověk a odebere se raději do hluboké meditace. A ten, kdo skřeta zvaného mysl či pocit ega do těla nastražil, spočívá beze strachu v prázdnotě zvané svět.

Je s podivem, že i nyní žijí lidé v přesvědčení, že Já je tělo stvořené iluzorním skřetem zvaným mysl. Intelekt člověka, který i při umírání zůstane v zajetí skřeta mysli, je ve skutečnosti nevědomostí. Zcela bláhový je ten, kdo důvěřivě přebývá v domě, v němž straší skřet mysli. Vždyť takový dům, jímž je naše tělo, není trvalý a postrádá stabilitu. Ó Rámo, zanechej posluhování skřetu zvanému pocit ega, a aniž bys věnoval pozornost mysli, spočiň v Já.

Kdo je pod špatným vlivem skřeta zvaného mysl, je pomýlený a ve skutečnosti nemá přátele ani příbuzné. Skutky konané rozumem, jemuž vládne pocit ega, jsou plné jedu a plodí jedovaté plody způsobující smrt. Hlupák, který je nerozlučně spjatý s pocitem ega a schází mu moudrost a odvaha, žije, jako by byl dávno mrtev. Je jako dřevo nachystané pro ohně pekelné.

Ať si skřet zvaný ego v těle zůstane nebo z těla odejde, ty však nedovol své mysli, aby na něj i jen pohlédla.

VASIŠTHA pokračoval: Je-li pocit ega díky probuzené Inteligenci zbaven svého

hávu a zůstane opuštěn a zapomenut, nemůže ti nijak ublížit. Já znamená neomezené Vědomí. I když je pocit ega v těle usídlen, jak by mohl ovlivnit Já?

Ó Rámo, je nemožné vyjmenovat všechny pohromy přicházející k těm, které ovládá jejich mysl a ego. Nářek a pláč, ozývající se ve světě tak často, nebo zvolání „běda, co mě to

postihlo?!“, to všechno není nic jiného než hra ega. Tak jako nemůže být znečištěn všeprostupující prostor, tak nemůže být ovlivněno egem všudypřítomné Já.

Vše, co člověk pomocí svého těla dělá, ve skutečnosti dělá pocit ega pomocí otěží zvaných nádech a výdech. Nepřímou příčinou všeho je Já, podobně jako je prostor nepřímo odpovědný za růst rostlin, když jim v růstu nebrání. Tak jako lampu považujeme odpovědnou za to, že lze vidět objekty, je Já považováno za příčinu činnosti těla a mysli, neboť tělo a mysl pracují ve světle nejvyššího Já. Jinými slovy, není tu žádné spojení mezi netečným tělem a vědomým Já. A jen proto, že životní energie Já neboli *prána* neustále vibruje a vytváří vzruchy, je mysl za nejvyšší Já zaměňována.

Ó Rámo, jsi Já, nikoli mysl. Co máš co dělat s myslí? Opusť tuto mylnou představu. Skřet mysli sídlící v těle nemá co dělat s Já, přestože mlčky předpokládá, že on je Já. A to je příčina zrození a smrti. Předpoklad, že mysl je Já, tě zbavuje odvahy. Proto se zbav skřeta mysli a pevně vytrvej. Člověka, který se nechal zcela ovládnout skřetem zvaným mysl, nezachrání svaté texty, příbuzní ani žádný *guru*. Na druhou stranu, pokud člověk skřeta mysli odloží, pak mu *guru*, svaté texty i přátelé snadno pomohou. Je to tak snadné jako vytáhnout štěně z louže. Kdo přemohl skřeta mysli, je opravdovým člověkem a prokázal tím světu velkou službu. Je třeba povznést se nad nevědomost a porazit skřeta zvaného ego. Ó Rámo, přestaň bloudit po lese světské existence jako zvíře v lidské podobě. Neupadej do bahna vztahů kvůli svému dočasnému tělu. Z někoho se tělo zrodilo, pocit ega je ochraňuje a někdo jiný zakouší jeho radosti a bolesti. Je to velká záhada.

Tak jako se svou podstatou neliší hliněná nádoba a kus látky, stejně tak se podstatou neliší mysl a neomezené Vědomí. V této souvislosti ti povím, jaké učení se mi dostalo od samotného boha Šivy. Pravda odhalená v tomto učení odstraní i největší pomýlenost.

VASIŠTHA pokračoval: Nějaký čas jsem pobýval v příbytku boha Šivy na hoře Kailása. Uctíval jsem Šivu a praktikoval odříkání. Byl jsem obklopen dokonalými mudrci, v jejichž přítomnosti se často rozmlouvalo o svatých textech.

Jednoho večera jsem prováděl uctívání boha Šivy. Ovzduší bylo naplněno klidem a tichem. Celý les byl ponořen do tmy tak husté, že by se dala nožem krájet.

Najednou jsem zahlédl jasné světlo. Spatřil jsem ho svým vnějším zrakovým smyslem, zatímco svým vnitřním smyslem jsem pronikl do jeho podstaty. Uviděl jsem samotného boha Šivu, jak prochází kolem, jednou rukou drží svoji choť Párvatí a před ním kráčí býk Nandi a klestí mu cestu. Zakusil jsem jeho božskou přítomnost, kterou všichni mudrci kolem mne již znali.

Šel jsem za Šivou, pozdravil ho a náležitě uctil. Nějakou chvíli jsem před ním stál a nedokázal od jeho božského zjevení odtrhnout zrak. Pak ke mně začal Šiva promlouvat a já mu odpovídal.

ŠIVA se zeptal: Postupuje tvé odříkání uspokojivě a bez překážek? Ustaly už všechny tvé vnitřní obavy a dosáhl jsi toho, co stojí za to dosáhnout?

VASIŠTHA odpověděl: Nejvyšší Bože, ten, kdo má štěstí být tvým oddaným, neshledá nic, čeho by bylo těžké dosáhnout, a nezakouší žádný strach. Každý ve světě se v úctě sklání před těmi, kteří jsou ti oddáni a neustále si tě připomínají. Jen takové země, cesty, hory a vesnice, kde přebývají lidé, kteří jsou ti bezvýhradně a celým srdcem oddáni, lze považovat za hodny svého pojmenování. Neustále si tě připomínat je důsledek zásluh z předchozích zrození a také záruka ještě větší blaženosti v budoucnosti. Je to jako nádoba plná nektaru, jako brána otevřená osvobození. Ó Bože, nosím vzácný drahokam neustálého připomínání si tebe, a zažehnal jsem tudíž pohromy, jež by mne mohly v budoucnu sužovat.

Ó Bože, ačkoli jsem díky tvé milosti dosáhl stavu Sebenaplnění, toužím pochopit ještě jednu věc. Prosím, pouč mne. Jaký způsob uctívání ničí všechny hříchy a dává příslib všeho dobrého?

ŠIVA pravil: Víš, kdo je Bůh? Bůh není Višnu, Šiva ani Brahmá, není to vítr, Slunce ani Měsíc, není to *bráhmana* ani král, nejsem to já ani ty, není to Lakšmí a není to mysl. Bůh je bez formy a je nedělitelný. Nelze ho rozdělit na objekty. *Dévana* neboli vznešenost, která není stvořená a je bez počátku a konce, se nazývá *déva*, Bůh, Šiva nebo čiré Vědomí. Právě To má být uctíváno a To samo o sobě je vším.

Není-li člověk schopen uctívat takového Šivu, je veden k uctívání formy. Uctívání formy však dává jen konečný výsledek, zatímco uctívání Boha bez formy přináší neomezené blaho. Kdo přehlíží Neomezené a je oddán omezenému, ten jako by se vzdal zahrady potěšení a vyhledal trnité křoví. Přesto mudrci někdy pro radost uctívají i formu.

To nejdůležitější při uctívání je moudrost, sebeovládání a vnímání Já ve všech bytostech. Já samo o sobě je bůh Šiva a je třeba ho neustále uctívat květy moudrosti.

VASIŠTHA se zeptal: Řekni mi, prosím, jak se svět promění v čiré Vědomí a jak se čiré Vědomí projeví jako *džíva* a další objekty.

ŠIVA odvětil: Jediné, co existuje, je *čit ákáša* neboli neomezené Vědomí, které jediné existuje i po kosmickém zániku a existuje i nyní, zcela prosté jakéhokoli dělení na subjekt a objekt. Podobně jako ve spánku vzniknou sny, jsou v důsledku pohybu energie všechny myšlenky a představy projeveny samotným Vědomím jakožto stvořený svět. Je zcela nemožné, aby nějaký objekt vnímání existoval vně všudypřítomného neomezeného Vědomí.